

**Mid-term rapportage
Programma
Internationalisering
Ontwerpsector**

inhoud

7	voorwoord & inleiding	19	Terugblik op activiteiten in 2015, 2014 en 2013
9	Conclusies en aanbevelingen	29	Kwantitatieve gegevens 2013 en 2014
11	Activiteiten in 2015 en 2016		
15	Algemene werkwijze programma		

voorwoord

Het Programma Internationalisering functioneert als een fonds binnen een fonds. Het omvat een eigen subsidieregeling, maar ook een hele reeks evenementen en activiteiten. Het programma is vraaggericht, exporteert expertise op het gebied van verstedelijking en profileert jong en gevestigd talent uit alle disciplines op de meest toonaangevende, maar ook op experimentele podia.

Een best practice uit het Programma Internationalisering is de samenwerking tussen het Stimuleringsfonds en UN-Habitat, de afdeling van de Verenigde Naties die zich specifiek richt op ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling.

Wereldwijd is verstedelijking de grootste opgave. Nederland erkent het belang van een hoogwaardige verstedelijking bij het verbeteren van de levensomstandigheden en het bestrijden van klimaatvraagstukken. Het Stimuleringsfonds zet zich om coalities te smeden, waarin ontwerpvaardigheden gekoppeld worden aan andere disciplines, zoals civiele techniek, smart technology, financiële expertise en watermanagement.

Het versterken van het culturele imago en het vergroten van het internationale werkterrein van de creatieve industrie wordt heel krachtig ondersteund binnen het Programma Internationalisering Ontwerpsector, dat het Stimuleringsfonds in opdracht van de ministeries van OCW en BuZa uitvoert.

inleiding

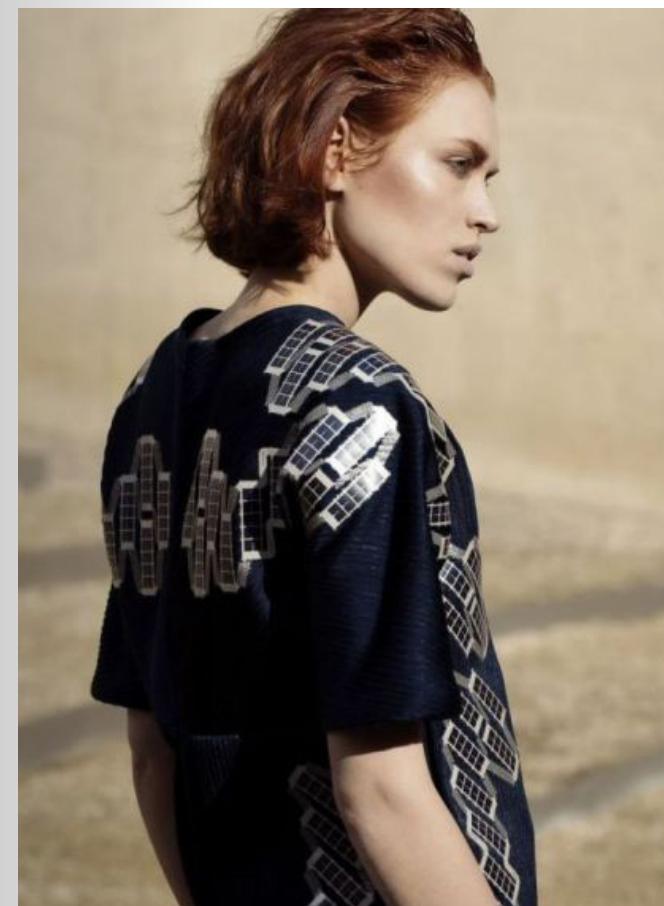
Beleidsmatige context

Het Programma Internationalisering richt zich op de bevordering van de internationale positie van de Nederlandse ontwerpsector. Dit is verwoord in drie doelstellingen:

- het versterken van het imago Nederlandse ontwerpsector, door middel van het ontwikkelen en profileren van het onderscheidend vermogen van de Nederlandse creatieve industrie om oplossingen aan te reiken voor maatschappelijke en grootstedelijke vraagstukken.
- het vergroten van het internationale werkterrein, oftewel de bevordering van internationale werkgelegenheid van de Nederlandse creatieve industrie, doordat het project een buitenlandse vraag aan het Nederlandse aanbod koppelt;
- het opbouwen van een netwerk van duurzame, relevante relaties

in binnen- en buitenland, welke zijn gericht op het versterken van de relaties tussen ontwerpers, makers, producenten en opdrachtgevers.

In juni 2013 is het Programma Internationalisering Ontwerpsector van start gegaan. In eerste instantie beperkte het programma zich tot vier focuslanden (China, India, Turkije en Duitsland) en een aantal hotspots. Eind 2013 is binnen het programma een open call uitgeschreven om de creatieve industrie gelegenheid te geven de mogelijkheden voor internationalisering buiten deze focuslanden te verkennen. Het bleek dat de interesse verschuift naar andere landen. Per discipline is ook meer maatwerk in ondersteuningsmogelijkheden wenselijk. Bovendien bleek uit gesprekken met ontwerpers, makers en culturele instellingen dat men vooral ook kansen ziet in Europa. Daarnaast werd geconstateerd dat de buitenlandse vraag zich inhoudelijk vooral concentreert op het oplossen van grootstedelijke opgaven.

Solar dress van Pauline van Dongen, getoond tijdens SXSW 2015 in Austin, VS

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De drie hoofddoelstellingen van het Programma Internationalisering vertonen in de praktijk een sterke samenhang:

- het imago van de creatieve industrie wordt versterkt door het tonen van hoogwaardige selecties op relevante podia. Deze podia verschillen per discipline: binnen e-cultuur is er sprake van een festivalcultuur (zoals SXSW), bij vormgeving kan het een cultureel programma naast een beurs (zoals Salone) zijn en bij architectuur en stedenbouw kunnen het bijvoorbeeld symposia, tentoonstellingen of biënnales zijn.
- het vergroten van het werkterrein gaat vrijwel altijd samen met het versterken van het imago en het bijdragen aan projecten, die een culturele invalshoek of een maatschappelijke of economische meerwaarde hebben.
- duurzame relaties ontstaan in combinatie met een sterk imago en een wederzijdse vraag.

Dankzij het flankerend programma kan het fonds zich ook inspannen voor het initiëren en onderhouden van de relaties.

- Halverwege de uitvoering van het programma blijkt dat:
- internationalisering een lange termijn beleid vergt;
 - de grote variëteit aan disciplines maatwerk vraagt in de werkvormen en in de keuze van regio's en platforms;
 - een strategische voorbereiding en toekomstgerichte evaluatie bevordert de effectiviteit van subsidies;
 - samenwerking vereist veel tijd van alle partijen, maar leidt wel tot professionalisering die door de opzet van het programma wordt gefaciliteerd;
 - projecten op het gebied van stedenbouw kunnen er baat bij hebben als meerdere Nederlandse ministeries bij het programma betrokken zijn;

Aanbevelingen voor continuering

- Het Stimuleringsfonds pleit voor continuering van het Programma Internationalisering. Voor een optimale uitvoering beveelt ze aan om deze doelstellingen en de huidige opzet te handhaven. Namelijk een programma dat zich richt op:
- Het onderscheidend vermogen van de Nederlandse creatieve industrie internationaal te profileren. Een zeer belangrijke opgave blijft de vraag naar oplossingen voor grootstedelijke vraagstukken in opkomende economieën. De buitenlandse vraag en de Nederlandse behoefte is breder dan bijvoorbeeld de BRIC-landen. Verder draagt deelname aan toonaangevende manifestaties op het gebied van vormgeving, e-cultuur en gaming aan bij deze doelstelling. Op basis van input uit het veld of van de buitenlandse posten bepaalt het fonds deze manifestaties.
 - Het vergroten van het werkterrein van de Nederlandse ontwerpsector. Dit gaat vrijwel altijd samen met het versterken van het imago: naast de artistieke kwaliteit betreft het vaak een

- uitwisseling, die ook een maatschappelijke of economische meerwaarde hebben. (bijvoorbeeld de samenwerking tussen de vormgevers Scholten & Baijings en het Japanse keramiekproducent Arrita. Dit begon als een eenmalige samenwerking voor een servies. Inmiddels leiden ze een omvangrijk uitwisselings- en onderzoeksprogramma met internationale partners)
- Voor architectuur en stedenbouw is het meestal noodzakelijk langdurige contacten op te bouwen met lokale opdrachtgevende partijen, culturele en kennisinstellingen. Kenmerkende werkvormen zijn de tijdelijke urban labs, aangevuld met symposia, festivals en biënnales.

Activiteiten in 2015 en 2016

De activiteiten in 2015 en 2016 zijn gericht op continuering van duurzame relaties (bijvoorbeeld deelname aan de Salone, SXSW, Gamescom), een doorontwikkeling en verdieping in het tonen van het onderscheidend vermogen (bijvoorbeeld op het gebied van de grootstedelijke vraagstukken) en het verkennen van nieuwe mogelijkheden (samenwerking met Zuid-Korea en verkenningen naar Game Developers Conference in San Francisco en het Northside Festival in New York).

Het palet van werkvormen binnen het programma is in 2015 verder uitgebreid met een procedure voor kleinschalige ondersteuning, in de vorm van vouchers. Bovendien is een procedure voor reizende tentoonstellingen in ontwikkeling.

Landen die om verschillende redenen extra aandacht krijgen zijn Duitsland (prioriteitsland bij de Topsector Creatieve Industrie en onderdeel van het HGIS-programma), Frankrijk (samenwerking Atelier Néerlandais), Japan en Zuid-Korea (binnen het HGIS-programma).

Halverwege 2015 zal het fonds een Open Oproep uitschrijven om de creatieve industrie gelegenheid te geven opnieuw verkenningen te verrichten naar kansrijke regio's of podia.

Continuering duurzame relaties en profileren culturele imago: manifestaties 2015/2016
Deelname aan enkele toonaangevende manifestaties is in voorbereiding. Daarbij is het streven voor een goede spreiding tussen de disciplines. In 2015 en 2016 gaat het in ieder geval om deze manifestaties:

- SXSW 2015 (gestart in 2014) en SXSW 2016 (voorbereiding in 2015)
- Salone del Mobile 2015 (gestart in 2014) en Salone del Mobile 2016 (voorbereiding in 2015)
- GamesCom 2015 (voorbereiding en uitvoering in 2015)
- GDC San Francisco 2016 (voorbereiding in 2015, uitvoering in 2016)
- Frankfurter Buchmesse 2016 (voorbereiding in 2015)
- Manifestatie(s) in Zuid-Korea 2015 en 2016 (verkenning november 2014)

Deelname omvat: de organisatie van een kwalitatief hoogwaardige selectie deelnemers, het opzetten van een gezamenlijke voorbereiding en communicatiestrategie, evaluatie van de resultaten met de ontwerpers.

Verkennen van nieuwe mogelijkheden: oproep tot internationale verkenningen
Het Stimuleringsfonds heeft in 2015 – evenals in 2013 – de ‘Open Oproep internationale verkenningen’ uitgeschreven. De oproep zet een vraag uit naar internationale voorstellen waarin Nederlandse makers in het buitenland samenwerken met lokale partijen aan vraagstukken of ontwerpogaves. Deze uitvraag leidt tot inzichten in het type opgaves die in andere landen actueel zijn, het soort Nederlandse expertise waar in het buitenland een vraag naar is,

alsmede welke landen door het veld interessant worden bevonden. Deze kennis kan weer door het fonds worden geïntegreerd in de internationale trajecten die worden uitgevoerd om het onderscheidend vermogen van de Nederlandse creatieve industrie te profileren, zoals deelname aan manifestaties. Maar ook kan het fonds door deze inzichten een grotere rol spelen in het creëren van internationale kenniscoalities die bestaan uit partijen die aan soortgelijke vraagstukken werken.

Verkennen van nieuwe mogelijkheden en het entameren van een buitenlandse vraag: vouchers
In 2015 heeft het Stimuleringsfonds een procedure ontwikkeld voor makers die zijn uitgenodigd door een buitenlandse instelling om op korte termijn hun werk tentoon te stellen, een lezing te houden of een workshop te geven, waarbij de subsidiebehoefte bestaat uit een kleine bijdrage aan een ticket, verblijfs- of transportkosten. Het effect van de vouchers is tweeledig. Enerzijds dragen ze bij aan de internationale zichtbaarheid van de Nederlandse creatieve industrie. De vouchers stellen makers in staat om hun werk op uitnodiging te tonen in het buitenland, waarbij de uitnodigende partij zich inspannt om de ontwerppraktijk van de Nederlander voor het voetlicht te brengen en kennisuitwisseling te stimuleren. Anderzijds zijn de vouchers een manier om nieuwe internationale podia en instellingen te verkennen. Doorgaans komen de uitnodigingen van plekken die niet aanvragen bij de Deelregeling Internationalisering, waardoor de voucherprocedure een nieuw spectrum van podia zichtbaar maakt. De projectevaluaties van de aanvragers zijn dus in zekere zin verkenningssamenvattingen die het fonds inzicht geven in de relevantie van nieuwe podia voor de Nederlandse creatieve industrie. Deze inzichten worden geïntegreerd in nieuwe beleidsplannen, zodat het fonds niet alleen zoveel mogelijk stimuleert maar ook kan voorzien in een behoefte van het veld.

Doorontwikkeling en verdieping in het tonen van het onderscheidend vermogen op het gebied van architectuur en stedenbouw

De grootste vraag naar Nederlandse ontwerp is gericht op stedenbouw. De Nederlandse oplossingsgerichte ruimtelijke planning, in samenwerking met vele stakeholders, is internationaal onderscheidend. Ontwerpend onderzoek wordt hierbij ingezet voor het ontwikkelen van meerdere lange termijn scenario's. Onderdeel van de benadering is de integratie van ruimtelijke planning met economische ontwikkeling en kennis van maatschappelijke vraagstukken en milieuproblemen. Daarmee sluit deze werkwijze goed aan bij de doelstellingen van het programma Internationalisering. Ze veronderstelt een langdurige internationale samenwerking in specifieke regio's, is vraaggericht en draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

De samenwerking start vaak met een verkenning of een pilot, waarin Nederlandse en lokale partijen gezamenlijk werken aan het agenderen en inzichtelijk maken van specifieke opgaven. De volgende stap is het organiseren van coalities, waarin ontwerpvaardigheden gekoppeld worden aan andere disciplines (civiele techniek, smart technology, financiële expertise, watermanagement, etc.) Hierbij zijn vaak bedrijven, kennisinstellingen en gemeenten betrokken.

Coalitievorming in Nederland: de samenwerking met MVO Nederland

Van groot belang bij dergelijke projecten is dat vooraf in Nederland de samenwerking al wordt opgezet. Zowel bij de uitvoering van projecten (bijvoorbeeld in Tirana en in Colombia) als bij de voorbereiding ervan ontstaan ook meer structurele relaties. Met MVO Nederland is het fonds een structurele samenwerking overeengekomen en per pilot dienen zich nog andere partners aan als Cordaid, Alliander, FME (clean tech sector), gemeenten en ministeries.

De samenwerking met MVO Nederland bestaat uit de gezamenlijke ondersteuning van een aantal pilots (in China, Indonesië, Albanië, Colombia en Oeganda) en een gezamenlijk communicatietraject. Praktijkonderzoek worden zo de aansluiting van instrumentaria, kennis, ervaring en netwerken onderzocht. De subsidies van het fonds kunnen bijvoorbeeld versterkt worden door de IMVO-vouchers voor transitietrajecten. Echter, het economisch exportinstrumentarium lijkt onvoldoende toegerust op de creatieve industrie.

Coalitievorming in het buitenland: de samenwerking met UN-Habitat

Een uitdaging is om de buitenlandse vraag te koppelen aan de Nederlandse expertise. En, daaropvolgend, om de Nederlandse expertise te verbinden met kennis en ervaring van plaatselijk deskundigen. Deze ervaring komt ook naar voren bij de cases in Beijing en Bandung. Gelukkig blijkt dit ook zich positief te ontwikkelen.

UN-Habitat is een afdeling van de Verenigde Naties die zich specifiek richt op ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling. Zij ontwikkelen een 'Global Network of Urban Planning and Design Labs'. Dit netwerk heeft als doel om lokale overheden te adviseren over stedelijke ontwikkeling (zowel op de korte, middellange als lange termijn). Daarbij is behoefte aan internationale deskundigheid. Samen met het Stimuleringsfonds worden vier van deze labs opgezet: onder aanvoering van een gelegenheidsteam van vier uitmuntende Nederlandse ontwerpers wordt een jaarlang aan een specifieke opgave gewerkt. Tevens is het doel om de kennisuitwisseling tussen deze labs te bevorderen. Het doel is tweezijdig: de Nederlandse ontwerpers zetten hun deskundigheid in voor deze internationale opgaven. Tegelijkertijd genereren zij zo kennis en ervaring in bijzondere vraagstukken en uitzonderlijke opgaven. Dit leidt tot een verder ontwikkeling van het vak, ook in Nederland.

Algemene werkwijze in de uitvoering van het programma

Het programma omvat een subsidieregeling en initiërende, ondersteunende activiteiten. De opzet is gebaseerd op de aanbevelingen uit het DutchDFA-programma en op gesprekken met stakeholders. De subsidieregeling heeft ieder kwartaal een subsidieronde. De opzet van de regeling is vraaggericht: ontwerpers, makers, instellingen, buitenlandse organisatie kunnen hun voorstellen voor voorgestelde activiteiten indienen. Een multidisciplinair team begeleidt en adviseert aanvragers. In de resultaten van de regeling weerspiegelen zich de karakteristieken van de verschillende disciplines. Architecten en stedenbouwkundigen zijn meer geoefend in het samenwerken in wisselende coalities en het opzetten en onderhouden van langdurige relaties. Juist het opereren vanuit coalities is het meest onderscheidende kenmerk van deze disciplines op de internationale markt. Vormgeving is met name gericht op presentaties, bijvoorbeeld de tentoonstelling Self/Unself in China en grootschalige manifestaties, zoals de Prague Quadriennial 2015 over scenografie, de Belgrade Design Week en de Biennial of Design, Ljubljana. Het verkennende en verbindende karakter van e-cultuur uit zich in de opzet van en deelname aan festivals. Bijvoorbeeld de festivals Cinekid en Sonic Acts hebben vanuit hun festivaltraditie ook internationale samenwerkingen verkend en opgezet. Internationalisering is verder een doelstelling binnen alle subsidieregelingen van het fonds, zo ook in de op de drie disciplines (architectuur, vormgeving en e-cultuur) gerichte basisregelingen. Indien ontwerpers, makers en instellingen individueel opereren en gericht zijn op de eigen profilering en/of de uitwisseling van vakmatige kennis en expertise, kunnen ze binnen deze basisregelingen aanvragen. Alleen projecten, die gebaseerd zijn op samenwerking, het imago van de creatieve industrie versterken en mede daardoor de deuren openen voor vakgenoten, komen in aanmerking voor subsidiëring binnen het programma Internationalisering Ontwerpsector.

Open Oproepen

In 2013 en 2014 zijn Open Oproepen uitgeschreven om deelnemers te selecteren voor internationaal toonaangevende manifestaties. De voordelen van het instrument Open Oproep zijn:

- mogelijkheid om kwalitatief hoogwaardige selectie te maken
- voor iedereen toegankelijk + selectie door onafhankelijke deskundigen
- veronderstelt samenwerking tussen deelnemers
- gezamenlijke communicatie, voorbereiding en evaluatie door fonds

Deelname aan een oproep staat open voor alle ontwerpers en makers uit de Nederlandse creatieve industrie. Op basis van de inzendingen stelt een adviescommissie een hoogwaardige en veelzijdige selectie samen. In 2013 waren de Oproepen gericht op deelname aan de Beijing Design Week en de Biennale Sao Paolo; in 2014 betrof het SXSW in Austin, World Design Capital in Capetown, de Salone del Mobile in Milaan, de Gamescom in Keulen en het Seoul Design Festival in Zuid-Korea. De selectie van deze manifestaties is tot stand gekomen op voordracht van het Topteam Creatieve Industrie (SXSW en WDC

Capetown), de vraag uit het veld (Salone en Gamescom) of is gebaseerd op een vraag vanuit het buitenland (Seoul Design Festival).

Het Stimuleringsfonds bevordert actief de samenwerking tussen de deelnemers, ondersteunt de inhoudelijke en organisatorische voorbereiding en ontwikkelt communicatieactiviteiten. De samenwerking verschildt per evenement, maar omvat veelal een gezamenlijke voorbereiding en presentatie, gezamenlijke publiciteit, evaluatie van behaalde resultaten en het delen van kennis en ervaring met vakgenoten.

Flankerend programma

Aanvullend zijn opdrachten verstrekt voor pilotprojecten uitgezet. Een bijzonder voorbeeld van zo'n pilot is de samenwerking tussen Nederlandse ontwerpers en de Japanse keramiekindustrie. Daarnaast kunnen ook quickscans worden uitgevoerd, bijvoorbeeld een onderzoek naar internationalisering in de e-cultuursector. Op basis van deze projecten wordt het programma verder verdiept en worden nieuwe mogelijkheden verkend. Een heel ander karakter hebben de workshops over de inpassing van grote infrastructurele knooppunten in binnenstedelijke gebieden, als spin-off van de Beijing Design Week in 2013 en 2014. Deze zijn gepaard gegaan met het smeden van een hoogwaardige en veelzijdige coalitie in zowel Nederland als China voor het agenderen en verdiepen van de 'Dutch Approach'. Tot slot heeft het fonds opdrachten verstrekt voor Nederlandse deelname aan een festival of tentoonstelling met een internationaal deelnemersveld: de tentoonstelling 21_21 in Tokio en het DMY-festival in Berlijn. In deze gevallen heeft het fonds ook kunnen inspelen op de vraag van de buitenlandse posten. In 2015 is het fonds eveneens betrokken bij het ontwikkelen van het concept Atelier Néerlandais in Parijs.

Nederlands paviljoen tijdens het Seoul Design Festival dat zich richtte op de vergrijzende bevolking en de rol van de creatieve industrie

Communicatie

Richt zich op:

- Het tonen van de kwaliteit van de Nederlandse ontwerpsector. Dit gaat met name door te communiceren over de inzendingen bij grootschalige internationale manifestaties. Aan de ene kant richt de communicatie zich op het omschrijven van het belang en betekenis van de manifestatie, op het delen van kennis en ervaring met vakgenoten en op het werven van goede inzendingen. In de voorbereiding, tijdens en na het initiatief zijn verschillende bijeenkomsten en communicatie-uitingen (blogs, nieuwsbrieven, brochures). Ook externe partijen dragen bij aan de bekendheid van het evenement en de inzendingen.
- Het informeren van de ondersteuningsmogelijkheden. De aangepaste website, een internationale nieuwsbrief, social media, brochures en publicaties voorzien hierin. Daarnaast is het fonds aanwezig op verschillende internationaal georiënteerde festivals en beurzen met spreekuren om nieuwe aanvragers op een laagdrempelige manier in contact te brengen met de ondersteuningsmogelijkheden van het fonds.
- Het delen van opgedane kennis en ervaring, om zo het Programma Internationalisering te verdiepen. Hiervoor zet het fonds evaluaties, expertsessies en themabijeenkomsten in. Het Stimuleringsfonds krijgt zo direct feedback uit het veld, kan thema's agenderen en betreft succesvolle aanvragers.

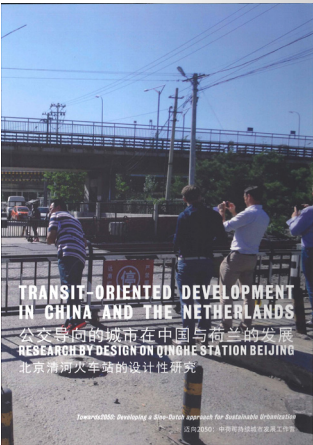
Brochures van het Stimuleringsfonds bij grootschalige manifestaties. De brochure bestaat uit de omschrijvingen van de afzonderlijke projecten, een beschouwend essay en een omschrijving van het Programma Internationalisering.

Een magazine en een publicatie behorend bij twee internationale projecten:

Control Magazine maakte een themanummer bij de Gamescom.

VenhoevenCS documenteerde het proces en de resultaten van een Nederlands-Chinese werkweek, gericht op stedelijke ontwikkeling.

Tot slot is er veelvuldig overleg met de vaste stakeholders:

- ministeries (OCW, BuZa, I&M): uitgesplitst naar cultuur, economie en internationaal
- de buitenlandse posten
- cultuurfondsen
- HNI en Dutch Culture
- ontwerpers, makers en instellingen uit de creatieve industrie
- kennisinstellingen en kunstvakonderwijs

Zo is er bijvoorbeeld een structureel overleg in de Werkgroep Internationaal, waaraan bijna alle stakeholders deelnemen, zoals Dutch Culture, HNI, het Topteam en de Federatie Creatieve Industrie.

Evaluatie per evenement

Een internationaal project begint en eindigt in Nederland: in het flankerend programma worden activiteiten opgenomen om in het begin de samenwerking van de deelnemers te versterken, het inhoudelijke en organisatorisch voor te bereiden en de communicatiestrategie af te stemmen.

Na afloop vindt een evaluatie plaats met deelnemers en partners. De resultaten hiervan gebruikt het fonds voor het verbeteren van de opzet bij volgende manifestaties, maar ook het terugkoppelen van behaalde resultaten aan vakgenoten. Na afloop van de Gamescom bijvoorbeeld organiseerde Control een drukbezocht debat in Pakhuis De Zwijger.

Op 28 september 2015 wordt de laatste editie geëvalueerd, samen met de Dutch Game Garden, Dutch Game Association en Control Magazine.

Financiële voortgang

De Ministeries van OCW en Buitenlandse Zaken stellen in de periode 2013-2016 jaarlijks elk € 1.000.000 ter beschikking voor de uitvoering van dit programma. (edoc 440763).

In 2014 heeft het Stimuleringsfonds samen met de andere cultuurfondsen en in Buitenlandse Zaken (Internationale Culturele Samenwerking). Deze aanvraag is gehonoreerd, waardoor er ook extra middelen beschikbaar zijn voor met name activiteiten in Duitsland en Zuid-Korea. Hiermee kan tevens het gezamenlijke programma van de Federatie Creatieve Industrie, dat zich in 2015/2016 richt op Duitsland, worden versterkt.

Overzicht totale uitgaven en verdeling subsidies/flankerend programma

	Totaal	Subsidies	Flankerend	§ subsidies/ totaal	§ flankerend/ totaal
2013	€ 1.555.681	€ 1.112.829	€ 442.852	72%	28%
2014	€ 2.158.521	€ 1.540.645	€ 617.876	71%	29%
Totaal	€ 3.714.202	€ 2.653.474	€ 1.060.728	71%	29%

Terugblik op activiteiten in 2015, 2014 en 2013

Activiteiten en resultaten 2015

Subsidieregeling

Van de vier subsidierondes zijn er op het moment van schrijven twee afgerond. Na anderhalf jaar is er in de regeling een waaier van projecten ontstaan die goed vertegenwoordigen wat de vraag van het veld is met betrekking tot het opereren in het buitenland. Subsidie wordt toegekend aan projecten die een sterke verankering hebben in de lokale context en die eveneens gedragen worden door lokale partners. Kenmerkend is dat ontwerpers vaker als groep zich internationaal manifesteren. Voorbeelden hiervan zijn de residentie en tentoonstelling Ampelhaus 2015 door Stichting Orangemann en de tentoonstelling To See the Sound in het NCCA in Moscow. In beide projecten worden makers en ontwerpers in staat gesteld om op een internationaal podium werk te ontwikkelen en te tonen. Hiermee wordt het imago van de Nederlandse creatieve industrie in het buitenland versterkt. Daarnaast verbreden en versterken Nederlandse ontwerpers en makers hun eigen praktijk en netwerk met de opgedane ervaringen in het buitenland.

Verkennen en continueren

In 2015 zijn twee nieuwe verkenningen uitgevoerd naar internationale manifestaties die een belangrijk podium kunnen zijn voor de Nederlandse creatieve industrie. In maart is het Stimuleringsfonds met vijf jonge gamemakers en de Dutch Games Association aanwezig geweest bij de GDC 2015 in San Francisco. De GDC is met ruim 26.000 bezoekers uitgegroeid tot het grootste evenement wereldwijd voor professionals uit de gamesindustrie. Het belangrijkste deel van GDC is het congres, waar in een week tijd bezoekers deel kunnen nemen aan meer dan honderden sessies, panels, tutorials en ronde tafelgesprekken. De verkenning bevestigde de relevantie van de conferentie voor de Nederlandse indie-gamemakers en internationale belangstelling voor de Nederlandse game-industrie.

In juni vond er een verkenning plaats naar het Northside Festival in Brooklyn, New York. Dit festival over muziek, innovatie, digitale cultuur en film, krijgt in 2016 een Nederlandse editie. Het Stimuleringsfonds heeft een interesse in het festival, aangezien het een nieuw podium kan zijn voor (e-cultuur) makers om zich te profileren op het gebied van innovatie en crossovers met de disciplines muziek, nieuwe media en food. Met name de cross-programmering met Northside NY en NXNE (Toronto, Canada) wordt als interessant gezien, omdat dit waardevolle podia kunnen zijn voor Nederlandse makers. Naast de organisatie van de Nederlandse editie was ook de gemeente Amsterdam betrokken bij de verkennende missie. De betrokken partijen ondertekende een intentieverklaring om de internationale samenwerking tussen Brooklyn en Amsterdam kracht bij te zetten.

Evenals in 2013 en 2014 zijn in 2015 open calls uitgeschreven om deelnemers te selecteren voor internationaal toonaangevende manifestaties: in 2014 betrof het SXSW in Austin, de Salone del Mobile in Milaan, de Gamescom in Keulen. De selectie van deze manifestaties is tot stand gekomen door de voordracht van het Topteam Creatieve Industrie (SXSW) en vraag uit het veld (Salone en Gamescom). In 2015 heeft het Topteam de Medica en DMEXCO als strategische beurzen voorgedragen. Het fonds ondersteunt in beide gevallen de voorbereiding en uitvoering van een publicatie over de Nederlandse creatieve industrie, in relatie tot de thema's van de beurzen (medische technologie en digital marketing).

Uitgelichte projecten uit 2015, specifiek op het gebied van verstedelijking

Het fonds ondersteunt actief de export van expertise op het gebied van verstedelijkingvraagstukken. De internationale vraag richt zich vooral op de integrale benadering van Nederlandse stedenbouwers

en landschapsarchitecten. Groei en transformatie van steden worden steeds complexer. Dit vereist zowel binnen als buiten Nederland het uitvinden van nieuwe praktijken, het werken aan langetermijnoplossingen en het delen van kennis en ervaring. De activiteiten van het fonds bestaan uit de ondersteuning en monitoring van subsidieaanvraag, het actief opzetten van pilots en het bundelen van kennis.

In 2013 en 2014 is een aantal trajecten gestart die een langdurige inspanning vragen om tot waardevolle resultaten te komen. Deze projecten worden regelmatig geëvalueerd en op basis daarvan bijgestuurd. Bijvoorbeeld het project Towards 2050. Het doel is om oplossingen te ontwikkelen voor grootstedelijke vraagstukken. Daarvoor staat een integrale aanpak centraal en wordt samengewerkt met Chinese ontwerpers, deskundigen en (publieke) opdrachtgevers. Jaarlijks wordt er tijdens een periode van twee weken intensief samengewerkt aan een specifieke opgave. Deze is opgave is aangedragen door Chinese partijen. Voorafgaand aan deze periode is een klein team verantwoordelijk voor de precieze formulering van de opgave en verzamelt alle relevante informatie. In de werkperiode worden de tussentijdse en definitieve resultaten gepresenteerd en bediscussieerd, zodat er ook sprake is van kennisontwikkeling en –uitwisseling tussen de Nederlandse en Chinese deelnemers.

De editie in 2013 richtte zich op het Fengtai district. Hierin werd aan drie opgaven gewerkt, waaronder een stationsgebied en de stedelijke ontwikkeling langs een rivier. In 2014 is gekozen om gericht aan één opgave te werken: de ontwikkeling van een stationsgebied in Beijing. Dit leende zich bij uitstek voor een integrale aanpak. De infrastructuurfunctie van een station stond niet alleen centraal, maar ook de aansluiting met de stad: van openbare ruimte tot wonen en werken. En er wordt onderzocht in hoeverre de financieringsmodellen uit Nederland toepasbaar zijn in China. Er is namelijk veel interesse in de privaat-publieke financieringsmix die bijvoorbeeld in Utrecht is toegepast. In 2015 is er wederom een stationsgebied geselecteerd als ontwerpogpave.

Uitgelicht – 400-jarig bestaan Arita Porselein

De afgelopen jaren zijn er meerdere activiteiten ondernomen in de uitwisseling tussen Nederland en Saga, een gebied in Japan dat bekend is vanwege haar porselein en keramiek. Een van de merken, Arita, bestaat in 2016 400 jaar. Het Nederlandse ontwerp bureau Scholten & Baijings ontwikkelden in 2012 een uitgebreid servies. Zij zijn nu gevraagd om bij te dragen aan de activiteiten rondom dit 400-jarig bestaan.

De activiteiten vinden zowel in Japan als in Nederland plaats. Zo is er een ontwikkeltraject met 16 toonaangevende internationale ontwerpers voor nieuwe producten en een artist in residency in Japan. In Nederland zal er onder meer een tentoonstelling in het Rijksmuseum zijn. Tevens is er een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de bevordering van uitwisseling tussen Japanse en Nederlandse ontwerpers, kunstenaars en fotografen.

Uitgelicht – Salone del mobile 2015

In oktober 2014 schreef het Stimuleringsfonds voor de tweede keer een Open Oproep uit voor deelname aan de Salone del Mobile in Milaan, een van de belangrijkste internationale beurzen voor meubel- en productontwerp. De 2015 editie vond plaats van 14 tot en met 19 april. De Open Oproep was gericht aan ontwerpers en collectieven voor een presentatie tijdens deze week. Er was grote belangstelling voor deze oproep. In totaal zijn 79

Project EGG door Michiel van der Kley in Ventura Lambrate

voorstellen ingediend. Deze zijn voorgelegd aan de externe adviseurs Suzanne Oxenaar, Ineke Hans en Annemartine van Kesteren. Uiteindelijk zijn er 31 voorstellen geselecteerd. De adviseurs hebben voorstellen geselecteerd die representatief zijn voor de Nederlandse ontwerpsector en bijdragen aan het versterken van het imago van de Nederlandse creatieve industrie. Ze hebben vooral gekeken of de geselecteerde voorstellen zich voldoende weten te onderscheiden in artistieke kwaliteit en presentatie. Daarnaast is gelet op in hoeverre de aanvragers bijzondere samenwerkingsvormen zijn aangegaan. Daarnaast financierde het Stimuleringsfonds een aantal andere activiteiten in samenwerking met diverse partijen:

- Ondersteuning van 30 ontwerpers/collectieven die presenteren tijdens de beurs;
- Financiële ondersteuning van de Breakfast Talks van de Design Academy Eindhoven (DAE), een dagelijks inhoudelijk ochtendprogramma rond de DAE-tentoonstelling Eat Shit;
- opdracht aan Food Curators voor een installatie die voedsel maakt.
- Publieke opening van de tentoonstelling Eat Shit. Aansluitend ging Janny Rodermond in op de selectie van de dertig ondersteunde ontwerpers door het Stimuleringsfonds;
- Lunch i.s.m. Het Nieuwe Instituut (HNI) met een bijdrage van HNI, het consulaat en het Stimuleringsfonds over ieders bijdrage aan de WereldExpo. Doel: de aanwezigen op de hoogte stellen van elkaars agenda's en inventariseren op welke punten kan worden samengewerkt.
- Rondleiding georganiseerd door het consulaat, voor delegatie van het ministerie van OCW en de Nederlandse ambassade in Rome langs verschillende wijken in de stad en rondleiding door Lambrate langs ondersteunde projecten.

Uitgelicht – Gamescom 2015

In 2014 heeft het Stimuleringsfonds 10 jonge gamemakers ondersteund bij hun presentatie tijdens de Gamescom Keulen 2014. Vanwege de positieve resultaten die hier behaald zijn, heeft het fonds besloten om ook in 2015 de Nederlandse indie game developers te ondersteunen bij hun gang naar de Gamescom. Hierbij wordt samengewerkt met de belangrijkste partners in de Nederlandse games industrie: Dutch Game Garden en Dutch Game Association. Het traject naar de beurs toe is aagevuld met een pitch-training voor de 10 geselecteerde gamemakers. Zij leerden in drie sessies hoe je

het beste je game kunt aanprijzen, hoe media aandacht te krijgen en de do's and don't's over het staan op een beurs. Daarnaast is er een informatieve publicatie gemaakt door Control over de zakelijke kant van het ontwikkelen van games. De publicatie wordt voorafgaande aan de pitch training uitgedeeld. De publicatie wordt eveneens sectorbreed uitgezet ter bevordering van de kennisontwikkeling en kennisdeling.

Uitgelichte projecten uit 2015

- **Ampelhaus, Oranienbaum**
- **To See the Sound, NCCA Moscow**
- **End of Sitting, Chicago Architecture Biennale**
- **The Balkan Cooperative, Cityföörster**

Residentie en tentoonstelling

Stichting Orangemann presenteert voor het vierde opeenvolgende jaar het werk van Nederlandse kunstenaars en vormgevers in Duitsland. De aanvrager organiseert hiervoor een tentoonstelling en een artist in residence programma in het Ampelhaus in Oranienbaum, een plaats tussen Berlijn en Leipzig. De thema's voor het programma van 2015 zijn hergebruik, recycling en transformatie. De aanvrager stelt dat een uitwisseling tussen Duitsland en Nederland op cultureel gebied veel kan betekenen door het bij elkaar brengen van conceptueel denken en ontwerpen met technische innovatie. Het residentie programma bestaat uit vier opeenvolgende periodes van vier weken waarin in elke periode twee kunstenaars en twee ontwerpers samen werk maken in en rond het Ampelhaus. Het is de bedoeling dat daarbij ook een relatie wordt aangegaan met de bewoners van Oranienbaum. Het ontstane werk wordt aan het einde van elke periode gedurende een weekend getoond in het Ampelhaus. Orangemann organiseert hieromheen een programma gericht op omwonenden en bezoekers. Aan het einde van alle periodes is er een overzichtstentoonstelling van het gerealiseerde werk. Stichting Orangemann werkt onder ander samen met de gemeente Oranienbaum, festival Ferropolis, BauArt Dessau en de Nederlandse Ambassade.

Project: Ampelhaus
Aanvrager: Stichting Orangebaum, Oranienbaum
Subsidie: € 20.000

E-cultuurmakers in Moskou

Het NCCA in Moskou organiseert in samenwerking met TodaysArt een serie tentoonstellingen en een begeleidend publiek programma dat gewijd is aan geluid, akoestiek en muziek. Er worden vijf tentoonstellingen georganiseerd die visueel akoestische experimenten tonen. De hoofdtentoonstelling Dialogues of Light and Sound vindt plaats in het NCCA. De presentaties Sound Moebius Loop, Sound Optics, Piano in Progress en Visual Scores worden in verschillende galeries in de stad georganiseerd. Het publieksprogramma Ubiquitous Sound is gericht op akoestiek en digitale ecologie van de stad. Het programma bestaat uit lezingen, discussies en rondleidingen. Installaties van mediakunstenaars als Daan Brinkmann, Joris Strijbos, Matthijs Munnik, Arnout Meijer en Nicky Assmann maken deel uit van het project.

Project: To See the Sound
Aanvrager: NCCA, Moscow
Subsidie: € 27.920

Nederlandse deelname Chicago Architectuur Biennale

RAAAF is uitgenodigd om hun installatie 'The End of Sitting' te tonen tijdens de eerste Architectuur Biennale in Chicago. De Biennale vindt plaats van oktober 2015 tot en met januari 2016. Na Chicago zal de installatie doorreizen naar Los Angeles en New York en mogelijk andere steden. Het project van RAAAF is geselecteerd door curatoren Sarah Herda (Graham Foundation) en Joseph Grima (oud-redacteur DOMUS). Zij selecteerden het project omdat het volgens hen past in het thema over radicale en grensverleggende concepten voor de alledaagse woonomgeving. 'The End of Sitting' is een alternatief voor de alomtegenwoordige kantooromgeving waar de werkende mens zijn tijd vooral zittend doorbrengt. Om de installatie te tonen in Amerika maakt RAAAF een versie van de installatie die past in een standaard zeecontainer. Dit maakt het transport over grote afstanden makkelijker. In aanloop naar en tijdens de biennale benadert RAAAF de pers op een persoonlijke manier en nodigt deze uit om de installatie te komen ervaren. Deze strategie heeft in Nederland en Europa veel aandacht voor het project opgeleverd. Daarnaast richt RAAAF zich op het betrekken van innovatieve bedrijven als Google, Groupon, onderzoeksgroepen van Harvard en UC Berkeley.

Project: The End of Sitting
Aanvrager: RAAAF
Subsidie: € 22.000

Ruimtelijke ordening en economie in Albanië

Cityförster initieert het project “The Balkan Cooperative” dat voortkomt uit de eerdere verkennende missie ‘New Generation Albania’. Tijdens deze missie richtten Cityförster en Albanese overheidspartijen zich op vraagstukken aangaande ruimtelijke ordening en economie in Albanië. De voorfase van ‘The Balkan Cooperative’ bestond uit een reeks van brainstormsessies, geleid door Meine van der Graaf van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), die gericht waren op het ontwikkelen van een interdisciplinaire pilot aangaande Agro-Toerisme in Albanië. De pilot dient met name inzichtelijk te maken wat de meerwaarde is van integrale planning en het betrekken van stakeholders in een vroege fase van het ontwerpproces. De in de vervolgfase werken de verschillende partijen met lokale ondernemers aan de cases die voort zijn gekomen uit de pilot. De Nederlandse Ambassade, een aantal lokale ministeries en ook de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) steunen het initiatief. Cityförster beoogt met dit project bij te dragen aan het versterken van de Albanese positie in de Europese en mondiale economie.

Project: The Balkan Cooperative
Aanvrager: Cityförster
Subsidie: € 40.340

Activiteiten en resultaten 2014

Subsidieregeling

De subsidieregeling had ieder kwartaal een subsidieronde. Er was geen sprake meer van de vier focuslanden; wel is prioriteit gegeven aan projecten die betrekking hebben op Europa en China. De resultaten uit 2014 bevestigen dat de gesubsidieerde activiteiten een aansluiting tot stand brengen tussen de buitenlandse interesse en het Nederlandse ontwerpaanbod.

Maatwerk

Evenals in 2013 zijn in 2014 open calls uitgeschreven om deelnemers te selecteren voor internationaal toonaangevende manifestaties: in 2014 betrof het SXSW in Austin, World Design Capital in Capetown, de Salone del Mobile in Milaan, de Gamescom in Keulen en het Seoul Design Festival in Zuid-Korea. De selectie van deze manifestaties is tot stand gekomen door de voordracht van het Topteam Creatieve Industrie (SXSW en WDC Capetown), de vraag uit het veld (Salone en Gamescom) en de buitenlandse interesse (Seoul Design Festival).

Best practices

In 2014 ondersteunde het Stimuleringsfonds een delegatie ontwerpers en onderzoekers voor deelname aan het Seoul Design Festival. De uitnodiging uit Zuid-Korea was het resultaat van een ondersteunde verkenning. Het festival richtte zich op ‘Aging Society’ als ontwerpopgave. De Nederlandse ontwerpers en onderzoekers toonden hun projecten in een gezamenlijk paviljoen. Hierdoor ontstaat ook een internationale uitwisseling over een vraagstuk dat voor de Nederlandse context relevant is en zeker ook in Zuid-Korea speelt. In het flankerend programma bij de Gamescom trok het fonds samen op met de Dutch Game Association, Dutch Game Garden en Control Gamemagazine. Dat leverde niet alleen een sterke presentatie tijdens de Gamescom op, maar leidde ook tot een uitstekende communicatie over de Nederlandse Indie-games. Achteraf reflecteerden deelnemers op de resultaten tijdens een door Control georganiseerd debat in een uitverkocht Pakhuis De Zwijger.

Flankerende activiteiten

Binnen het programma is verder onderzoek verricht om vraag en aanbod in de e-cultuur beter bij elkaar te kunnen brengen. Ook is de samenwerking met de Beijing Design Week gecontinueerd. De kennisuitwisseling betrof dat jaar de inpassing van grote infrastructurele knooppunten in binnenstedelijke gebieden. Dit jaar was het mogelijk om hoogwaardige en veelzijdige coalities te smeden, zowel in Nederland als in China, voor het agenderen en verdiepen van de Dutch Approach. De resultaten zijn beschikbaar in de vorm van een publicatie. Bovendien zijn twee nieuwe pilots over stedelijke ontwikkelingen geïnitieerd, in Bandung, Indonesië en in Kopenhagen/Malmö. In beide gevallen is daarbij samengewerkt met ontwerpers en/of instellingen die inspeelden op een buitenlandse vraag. Verder heeft het fonds opdrachten verstrekt voor incidentele deelname aan toonaangevende festivals of tentoonstellingen.

Uitgelichte projecten uit 2014

- **Project Cloud Table als onderdeel van de deelname aan de Salone del Mobile 2014**
- **Gezamenlijke deelname aan de Gamescom 2014**
- **Project Protective Underwear als onderdeel van de gezamenlijke deelname Seoul Design Festival 2014**

Een tafel die ruimte creëert

Het begon met een 150 meter lange studietafel bij de renovatie van de universiteitsbibliotheek van Hong Kong. Studio Maks borduurde voort op dit concept met een netwerktafel voor de Salone del Mobile in Milaan. Een plek om even te zitten, het programma op je tablet te bekijken, een meeting te hebben met een potentiële opdrachtgever – ‘rechargen’ noemt architect Marieke Kums het. Aan de Cloud Table kan dat ook letterlijk: “Iedereen loopt tegenwoordig met telefoon, tablet of laptop rond, maar worstelt tegelijkertijd met de wirwar aan snoeren die je daarbij nodig hebt. En vaak geen stopcontact te vinden om de batterij weer op te laden.” Verborgen in het elegant krullende tafelblad van zacht populierenhout bevinden zich high tech wireless oplaadpunten en een gratis WIFI-router.

Project: Cloud Table
Aanvrager: Studio Maks
Subsidie: € 10.000

Actie en tactiek in één game

Victor Legerstee en Cavit Ozturk werkten als software-ontwikkelaars bij Fortis. Toen de bank op omvallen stond, startten ze samen een nieuwe carrière als gamedevelopers onder de naam Tangrin. Wat begon als een eerste testgame, die ze binnen een halfjaar af wilden hebben, groeide uit tot een tactische role playing game van ongekend formaat – althans voor een tweemansbedrijf. “Meestal moet je kiezen: een game vol snelle domme actie in een race tegen de klok, of een tactisch spel dat dan ook meteen nogal statisch en traag is,” vertelt Legerstee. “Kyn biedt beide: sommige stukken gaan heel snel, maar als het op strategische beslissingen aankomt, kun je de tijd vertragen, zodat er ruimte is om keuzes af te wegen.” De speler bestuurt een zelf samengesteld groepje noeste strijders in een fantasy wereld vol bizarre wezens, mysteries en quests. Dat de scheiding tussen goed en slecht minder zwart-wit is dan in de meeste games, maakt de uitdaging des te groter. In augustus stond Tangrin met steun van het fonds op Gamescom in Duitsland. “Dat heeft ontzettend veel positieve persaandacht opgeleverde,” aldus Legerstee. “Die exposure is cruciaal in een wereld waar wel 20 games per dag worden uitgebracht.” Inmiddels is het zover: Kyn is online gelanceerd op Steam, binnenkort volgt de consoleversie.

Project: Kyn
Aanvrager: Tangrin
Subsidie: € 910

Gewoon ondergoed

De Open Oproep van het Stimuleringsfonds voor deelname aan het Seoul Design Festival – dat inzoomde op de vergrijzing van de Koreaanse samenleving – paste precies bij haar afstudeerproject. Julia van Zanten was benieuwd hoe Protective Underwear in een heel andere cultuur zou worden ontvangen. Het idee voor dit ondergoed ontstond toen ze ontdekte dat haar opa zijn geliefde wandelingetje oversloeg omdat hij geen incontinentieluier wilde dragen. Van Zanten: “Er zijn genoeg producten die het probleem van incontinentie functioneel oplossen, maar die worden als stigmatiserend ervaren. Ik wilde graag een oplossing vinden voor die psychologische component.” Haar Protective Underwear is erop gericht het dagelijks gebruik te normaliseren. Ondergoed dat er heel normaal uitziet, en dat je makkelijk even uitwast en weer aantrekt. Naast het ondergoed zelf, een waterdicht tasje voor onderweg en een handige aluminium schaal om alles in uit te spoelen, maakte van Zanten er ook een campagne bij om het taboe te doorbreken. Onder het motto ‘just another routine’ laat ze zien hoe je er een gewoon onderdeel van je dagelijkse aankleedritueel van kunt maken.

Project: Protective Underwear
Aanvrager: Julia van Zanten
Subsidie: € 2.800

Uitgelichte projecten uit 2014, specifiek op het gebied van verstedelijking

Het fonds ondersteunt actief de export van expertise op het gebied van verstedelijkingvraagstukken. De internationale vraag richt zich vooral op de integrale benadering van Nederlandse stedenbouwers en landschapsarchitecten. Groei en transformatie van steden worden steeds complexer. Dit vereist zowel binnen als buiten Nederland het uitvinden van nieuwe praktijken, het werken aan langetermijnoplossingen en het delen van kennis en ervaring.

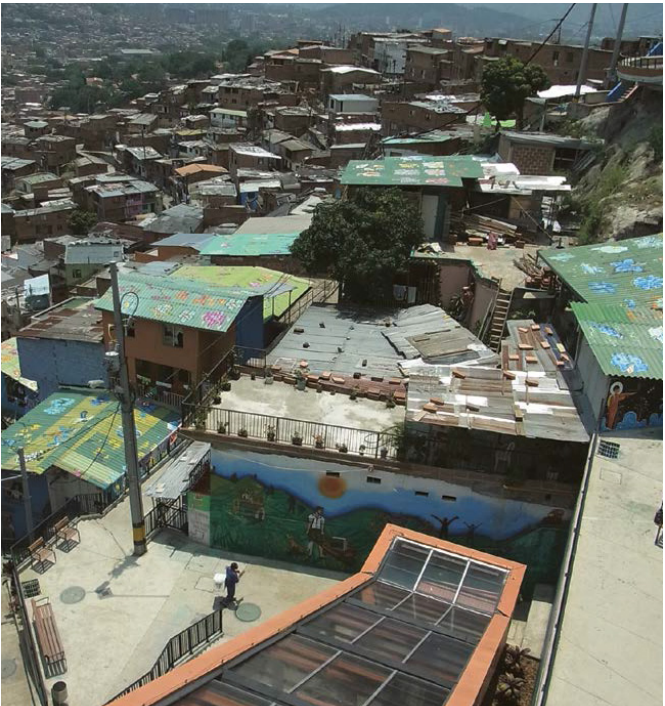
De activiteiten van het fonds bestaan uit de ondersteuning en monitoring van subsidieaanvraag, het actief opzetten van pilots en het bundelen van kennis.

- Project The more the merrier; exporting the Dutch collaborative approach to redensify Colombian cities (Colombia)
- Project Home at Work (Indonesië)
- Project Towards 2050 (China)

Colombia lonkt

Mailen heeft weinig zin als je zaken wilt doen; Colombianen appen liever als het over werk gaat. En aanbesteden, bouwen en opleveren gaat supersnel, maar het gebrek aan integraal overleg speelt hun parten, zeggen Pepijn Verpaalen en Camila Pinzón van Urbanos. Zij gingen vorig jaar met een startsubsidie van het Stimuleringsfonds op marktverkenningreis naar Bogotá en Medellín. Ze troffen enthousiasme en chaos, prachtige gerealiseerde projecten en nog een wereld aan werk. De verschillen in aanpak en proces zien ze als een mooie kans voor Nederlandse architecten en stedenbouwers: “Gebiedsontwikkelingsplannen worden bijvoorbeeld niet gemaakt; een locatie wordt aanbesteed, maar de link met de omgeving ontbreekt, er worden eilandjes ontwikkeld. Dat kijken naar de context is iets wat wij goed zouden kunnen inbrengen.” De studiereis leidde al tot een concrete vervolgoopdracht: dit jaar organiseert Urbanos workshops in drie verschillende steden in Colombia om de Nederlandse stedenbouw en de ‘Dutch Approach’ te promoten. Tijdens de workshops werkt een Nederlandse delegatie samen met lokale stakeholders en experts aan strategieën voor het verdichten van Colombiaanse steden.

Project: The more the merrier; exporting the Dutch collaborative approach to redensify Colombian cities
Aanvrager: Urbanos
Verkenning 2013 € 10.000

Vervolgsubsidie 2014 € 32.100 Koperasi kampung
“Fabrieksarbeiders in Indonesië wonen vaak in dorpsachtige volksbuurten (kampungs) rondom de fabrieken. Enerzijds zijn het sociaal en economisch gezien sterke buurten, anderzijds kampen deze omgevingen met grote problemen als gebrekkige huisvesting, extreme watervervuiling, het ontbreken van vuilnisophaal diensten en een verouderd energiesysteem. ”Een situatie waaraan COCOCAN, praktijk voor ruimtelijk onderzoek, ontwerp en ontwikkeling, bij monde van oprichtster Mo Smit iets wil doen. Daarom wordt er ter plaatse onderzoek verricht. Smit: “Een verbetering die we voorstellen is bijvoorbeeld het verwerken van textielafval van de textielfabrieken tot nieuwe (bouw)materialen voor woningen. Ook willen we het afvalwater uit de fabrieken en de woningen zuiveren door bamboetuinen in de kampungs te planten.” COCOCAN kijkt op ruimtelijk, economisch en ecologisch niveau naar mogelijke oplossingen. “Momenteel zijn we in Bandung om allianties te sluiten en (data)informatie te verzamelen. De ideeën van Home at Work (voel je thuis waar je woont én werkt) worden omarmd en samenwerkingen worden opgezet. Het ontwerpend onderzoek moet leiden tot de input voor de ontwikkeling van een pilotproject in Cigondewah. Het betreft het coöperatief en circulair ontwikkelen van een reeds bestaande industriële kampung (koperasi kampung). Het doel – de volgende stap – is om op kleine schaal te beginnen met de ontwikkeling van een collectief en duurzaam woon-werkgebouw voor ondernemers en arbeiders uit de gemeenschap, een zogenaamde kampunghub in een groene, publieke ruimte. Deze kampunghub heeft verschillende functies, zoals een gemeenschappelijke werkruimte voor lokale textiel- en kledingondernemers, en onderwijs bieden aan de gemeenschap over textielverwerking, milieu en gezondheid.

Project: Home at Work
Aanvrager: COCOCAN
Verkenning: 2013 € 9.909
Vervolgsubsidie: 2014 € 35.000

Verkenning in 2013: Onderzoek naar de huisvesting van arbeiders van Nederlandse multinationals in opkomende economieën.

Dutch Approach op Chinese schaal

Tijdens een werkweek in september 2014 kwamen ze bij elkaar in Beijing. Veertig professionals uit Nederland en China gingen onder leiding van curator Ton Venhoeven de uitdaging aan om samen een visie te ontwikkelen op twee stationsgebieden in de stad. “De ontwikkeling van een station is zo veel meer dan het maken van een plek waar treinen aankomen en vertrekken. Stations en omliggende gebieden zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een stad.” Het doel van het programma Towards 2050 is om Nederlandse kennis op het gebied van stedelijke ontwikkeling te testen in de context van Chinese grootstedelijke regio's. Venhoeven: “In Nederland hebben we veel ervaring met het proces, de ruimtelijke en financiële aspecten, maar dan wel in de context van de Nederlandse cultuur en op een heel andere schaal. Als je het over de gemeente Beijing hebt, gaat het om zo'n 25 miljoen mensen. De hoeveelheid reizigers is enorm. Het is niet voor te stellen wat je nodig hebt als al die mensen met oudjaar allemaal de trein naar huis pakken. Ook de afstanden die worden afgelegd zijn enorm.” Genoeg om van elkaar te leren dus in een week. De typische Dutch Approach waarin stedenbouwers, architecten, planologen, verkeerskundigen en vervoerders samen aan de opgave werken, leidde in de seminars en workshops tot levendige discussies. En tot goede resultaten: de uiteindelijke visies zijn ongelofelijk positief ontvangen door relevante Chinese organisaties en bedrijven, aldus

Venhoeven. “De winst is niet alleen inhoudelijk; we bouwen ook waardevolle netwerken op.”

Project: Towards 2050
Opdrachtnemer: Venhoeven CS

Activiteiten en resultaten 2013

Met ingang van 2013 wordt jaarlijks een plan opgesteld voor de uitvoering van het Programma Internationalisering en voorgelegd aan de Ministeries van OCW en BuZa. De subsidieregeling Internationalisering Ontwerpsector maakt deel uit van dit programma. Het programma focust op specifieke regio's en hot spots. Daarvoor kunnen bijvoorbeeld Open Calls uitgeschreven worden voor strategische beurzen, festivals en manifestaties. Het Stimuleringsfonds ondersteunt de internationale presentatie met coördinatie, coaching, publiciteit en het optoppen van programma's met lezingen en symposia.

Subsidieregeling

In 2013 kon alleen subsidie worden verleend voor projecten die betrekking hadden op de vier focuslanden en een aantal hotspots. Eind 2013 is een open call uitgeschreven om te onderzoeken of de interesse uit het buitenland en uit het veld ook buiten deze focuslanden zou kunnen liggen. Uit de inzendingen bleek dat de interesse verschuift.

Maatwerk leveren

Vanuit het veld, ambassades en buitenlandse instellingen ontstond behoefte aan ondersteuning van projecten buiten de vier focuslanden. Uitzonderingen in de subsidieverlening zijn gemaakt voor:

- deelname aan internationaal toonaangevende manifestaties in 2013 (de Beijing Design Week, de architectuurbiënnale in Sao Paolo);
- deelname aan internationaal toonaangevende manifestaties in 2014, waarvan de selectie al in 2013 moet worden gemaakt (SXSW in Austin, de Salone del Mobile in Milaan en World Design Capital in Capetown);
- ondersteuning van twee workspaces, toegezegd tijdens het DDFA-programma;

- verkenningen, en dan met name ondersteund via de open call verkenningen.

Flankerende activiteiten

Het flankerend programma bouwt in 2013 voort op de aanbeveling uit het DutchDFA-programma om vooral het oplossen van grootstedelijke vraagstukken centraal te stellen. Hiervoor is het Towards 2050 programma geïnitieerd, dat deel uitmaakt van de export van stedenbouwkundige expertise. Verder is vanuit dit budget bijgedragen aan de ondersteuning van deelname aan internationale manifestaties, bijvoorbeeld de voorbereiding en gezamenlijke communicatie rondom SXSW.

Uitgelichte projecten uit 2013

- **Shenzhen Architectuur Biënnale 2013**
- **Mobile Design Agency Dashilan tijdens de Beijing Design Week 2013**
- **Towards 2050 tijdens de Beijing Design Week 2013**
- **SALON/BJ tijdens de Beijing Design Week 2013**
- **Wearable Solar, een project van Pauline van Dongen tijdens SXSW 2014**

Shenzhen Architectuur Biënnale

Op 6 december 2013 opent in Shenzhen, China, de 5e Internationale Architectuur Biënnale van Shenzhen (6 december 2013 – 28 februari 2014), dit maal onder leiding van creatief directeur Ole Bouman, in samenwerking met de Chinese curator Li Xiangning en de Amerikaan Jeffrey Johnson.

Het thema is Urban Border. Dit verwijst naar de grens met Hong Kong, maar ook naar de grenzen van de discipline architectuur en de complexe sociale omstandigheden in de stad. De biënnale vindt plaats in de oude industriële zone Shekou, die historisch gezien een van de weinige grensovergangen met Hong Kong betekende. Shekou is een wijk in opkomst, een nieuw gebied dat door de gemeente is aangewezen als nieuwe bestemming voor wonen, werken en ontspanning. De Biënnale zal de eerste grote, internationale aanzet geven voor de herontwikkeling van deze wijk. Het Stimuleringsfonds ondersteunt dit project dat bestaat uit deze onderdelen:

- een serie presentaties door Droog Design
- een onderzoek naar de basiselementen uit de architectuur door OMA
- een speciale editie van Volume Magazine
- onderzoek naar bottom-up initiatieven door INTI
- een filmvertoning en workshops over stedelijke transformatie door Studio Merve Bedir

Andere Nederlandse projecten die aanwezig zijn in de Value Factory zijn: The Berlage Delft, met diverse netwerk- en samenwerkingsactiviteiten, en THINK, Amsterdam School of Creative Leadership, met een seminar over hoe de waarde van de Value Factory op lange termijn kan worden behouden.

Project: Shenzhen Urbanism & Architecture Biennale 2013
Aanvrager: Ole Bouman, curator
Subsidie: € 88.000

Mobile Design Agency Dashilan

Een ludiek samenwerkingsproject waarbij vormgevers van LAVA lokale winkeliers in Dashilan van een visuele identiteit voorzien. De vormgevers bieden gratis hun diensten aan, aan boord van een zogeheten 'diandong sanlunche', oftewel een typische scooter met bliken overkapping. De communicatie tussen opdrachtgever en ontwerper om tot een passende identiteit te komen, staat in dit project centraal. Door het project letterlijk op straat uit te voeren, waarbij elke nieuwsgierige voorbijganger mee kan kijken, wordt de ontwerppraktijk bovendien laagdrempelig en transparant gemaakt.

Mobile Design Agency is onderdeel van het programma van gaststad Amsterdam. Het Lava China team bestaat uit grafisch ontwerper Céline Lamée, project manager Charlotte Bergmans, in samenwerking met Chinese ontwerper Grant Ru Li.

Project: Mobile Design Agency Dashilan
Aanvrager: Lava
Subsidie: € 10.000

Towards 2050 tijdens de Beijing Design Week

In september 2013 vond de Beijing Design Week plaats. Het project Towards 2050, geïnitieerd door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en bureau Venhoeven CS, bestond uit een werkweek waarin Chinese en Nederlandse experts uit verschillende ontwerpdisciplines gezamenlijk werkten aan drie opgaven in Beijing, aangebracht door de Fengtai District Planning Bureau. Doelstelling was om Chinese ervaring te koppelen aan Nederlandse expertise op het gebied van stedenbouw, urbanisatie, mobiliteit, ruimtelijke economie, watermanagement en kwaliteit van leven. Op zaterdag 28 september zijn de resultaten van de workshop gepresenteerd voor het publiek in de Gasometer/Tank, 751 D-Park Beijing. De resultaten van de werkweek hebben de interesse gewekt van verschillende mogelijke stakeholders. Sinds september 2013 wordt er gewerkt aan een follow-up door het Stimuleringsfonds, de Nederlandse ambassade en VenhoevenCS.

Project: Towards 2050
Opdrachtnemer: Venhoeven CS

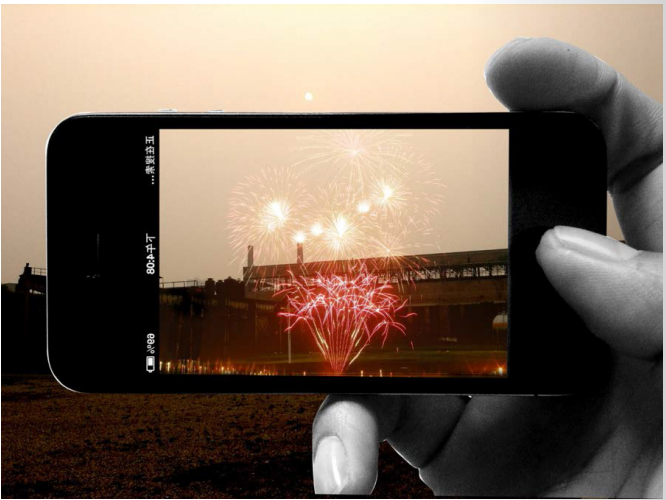

Naast Towards 2050 zijn vanuit de Deelregeling Internationalisering meerdere projecten ondersteund die het Nederlandse potentieel van creatieve industrie in het buitenland zichtbaar maken. Bijvoorbeeld het project Salon/BJ van Stichting SALON; een samenwerking van tien Nederlandse en tien Chinese ontwerpers- en kunstenaarsteams in de wijk Dashilar. Een ander voorbeeld is Made by US van The Mobile City; een mini-symposium en workshop die onderzoeken hoe digitale media een bijdrage kunnen leveren aan de herbestemming van postindustriële ruimtes.

Eric Roelen plakte robuust ogende kasten in elkaar van platen knalroze piepschuim.

Project: SALON/BJ
Aanvrager: Stichting SALON
Subsidie: € 18.480

Project: Made by US
Aanvrager: The Mobile City
Subsidie: € 15.500

Haute couture met zonnecellen

Een jurk en een jas met zonnecellen die genoeg energie opwekken om een smartphone op te laden; Pauline van Dongen stond ermee op het podium van South By Southwest (SXSW14) na een Open Oproep van het fonds. “Ik kende het eigenlijk alleen als muziekfestival, maar ze presenteren er nu ook e-cultuur, film en games.” Van Dongen schreef in op een ‘accelerator’ voor wearable technology, een soort pitch voor investeerders. Van de 800 projecten werden er 8 geselecteerd, waaronder Wearable Solar. “Hoewel mijn ontwerpen nog lang niet klaar waren voor de markt, won ik toen ook nog een plek in de finale.” Het leverde haar veel publiciteit op in de nationale en internationale pers. Voor een investeerder was het in dit prototype stadium nog te vroeg, maar het leidde wel tot nieuwe samenwerkingsverbanden met specialisten in zonnecellen.

Project: Wearable Solar
Aanvrager: Pauline van Dongen
Subsidie: € 10.000

Kwantitatieve gegevens 2013 - 2014

30 Overzicht behandeling in de subsidieregeling

- 30 Tabel 1: Overzicht Gehonoreerd Subsidieregeling 2013
- 31 Tabel 2: Overzicht Gehonoreerd Subsidieregeling 2014
- 32 Tabel 3: Overzicht Afgewezen Subsidieregeling 2013
- 33 Tabel 4: Overzicht Afgewezen Subsidieregeling 2014

35 Deelname aan internationaal toonaangevende manifestaties

- 35 Tabel 5: Overzicht verleningen deelname Beijing Design Week 2013
- 35 Tabel 6: Overzicht verleningen deelname Architectuurbiënnale in Sao Paolo 2013
- 35 Tabel 7: Overzicht verleningen deelname SXSW in Austin 2014

- 35 Tabel 8: Overzicht verleningen deelname World Design Capital in Capetown 2014
- 35 Tabel 9: Overzicht verleningen deelname Salone del Mobile in Milaan 2014
- 36 Tabel 10: Overzicht verleningen deelname Gamescom in Keulen 2014
- 36 Tabel 11: Overzicht verleningen deelname Seoul Design Festival 2014
- 36 Tabel 12: Overzicht verleningen deelname SXSW 2015 in Austin
- 37 Tabel 13: Overzicht verleningen deelname Salone del Mobile in Milaan 2015

38 Bijzondere subsidieverleningen

- 38 Tabel 14: Overzicht verleningen aan workspaces 2013
- 38 Tabel 15: Overzicht verleningen aan verkenningen

Overzicht behandeling in de subsidieregeling

Tabel 1: Overzicht Gehonoreerd Subsidieregeling 2013

Architectuur				
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd	Verleend
Architecture Practice + Experimentation	The People's Urbanism	China	€ 6.500	€ 6.500
XCOOP	Universal System - Local Design	China	€ 48.170	€ 7.500
Ole Bouman	Shenzhen Urbanism & Architecture Biennale 2013	China	€ 125.000	€ 88.000
Ton Matton	The Production of Well-Being	Duitsland	€ 23.650	€ 23.650
Studio Makkink & Bey	Water in Dwarka	India	€ 23.300	€ 23.300
Killing Architects	Death in Venice	Italië	€ 28.210	€ 28.210
H+N+S Landschapsarchitecten	Ontwerpatelier Beykoz-Riva	Turkije	€ 7.500	€ 7.500
Totaal architectuur			€ 808.610	€ 184.660
Interdisciplinair				
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd	Verleend
Giel Groothuis	Dutch Design Works China 2014	China	€ 90.800	€ 90.800
Totaal interdisciplinair			€ 90.800	€ 90.800
Vormgeving				
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd	Verleend
Lava	Lava Mobile Design Agency Dashilan	China	€ 19.745	€ 10.000
Studio Jie Sun	Dialogue Across Generation on Design	China	€ 23.300	€ 23.300
Yksi Ontwerp	Dutch Bike on tour	China	€ 50.000	€ 50.000
Foundation DutChinese	DutChinese	China	€ 80.000	€ 80.000
Totaal vormgeving			€ 740.887	€ 163.300

Tabel 2: Overzicht Gehonoreerd Subsidieregeling 2014

Architectuur				
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd	Verleend
Bas Princen	The room of good and bad governance	Italië	€ 24.535	€ 24.535
SHAU	Kota Tua Creative Festival	Indonesië	€ 40.450	€ 40.450
Indonesian Institute of Architects	Craftsmanship networking event @ Venice Biennale	Italië	€ 24.900	€ 24.900
Bekkering Adams architecten	Vorm - Contravorm	Italië	€ 24.460	€ 24.460
Behemoth	The Architecture of Logistics	Italië	€ 7.280	€ 7.280
Architectenbureau Gert Jan Scholte	The New School - Startsubsidie	India	€ 7.500	€ 7.500
Krill architectuur	Proto Tamansari	Indonesië	€ 27.760	€ 27.760
Neville Mars	798 Future Underground	China	€ 58.705	€ 58.705
Stichting DRIFT.tba	Nederlandse inzending Praagse Quadriennale (PQ) 2015	Tsjechië	€ 7.500	€ 7.500
Stichting Favela Painting	Haiti Painting	Haïti	€ 60.000	€ 60.000
Stealth	Getting [to the] HomeE	Servië	€ 22.295	€ 22.295
Stichting ISOCARP2015	Beyond Big Plans; Let's reinvent planning	Zuid-Korea	€ 66.020	€ 66.020
Noël van Dooren landschapsarchitect	A Fine Dutch Tradition	Verenigde Staten	€ 7.486	€ 7.486
Stichting Monnik	Tokyo Totem; A Mythic Field Guide to Tokyo	Japan	€ 32.293	€ 32.293
Urbanos	The more the merrier; exporting the Dutch collaborative approach to redensify Colombian cities	Colombia	€ 32.100	€ 32.100
Cococan	Home at Work	Indonesië	€ 35.000	€ 35.000
Boundary Unlimited	Transforming City	Taiwan	€ 9.478	€ 9.478
Totaal architectuur			€ 487.762	€ 487.762
E-cultuur				
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd	Verleend
DROPSTUFF.nl	The bridges: Zweden-Nederland 2014	Zweden	€ 40.000	€ 40.000
Stichting Cinekid	Cinekid on Tour	Oostenrijk	€ 38.400	€ 27.700
Sonic Acts	Dark Ecology	Noorwegen, Rusland	€ 76.300	€ 76.300
Stichting Waag Society	DF Living Lab US	Verenigde Staten	€ 29.343	€ 29.343
FIBER	Orientatie Internationaal Festival Netwerk	meerdere landen	€ 7.500	€ 7.500
The Generator Foundation / TodaysArt	Todaysart.JP	Japan	€ 20.000	€ 20.000
Totaal e-cultuur			€ 211.543	€ 200.843
Vormgeving				
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd	Verleend
Citizen's Association Design Week	Dutch design at Belgrade Design Week 2014	Servië	€ 10.000	€ 10.000
Museum of Architecture and Design	Deelname aan 24th Biennial of Design (BIO), Ljubljana	Slovenië	€ 69.953	€ 69.953
Stichting SoAP/TAAT	HALLO2/ HALLO3	Duitsland, België	€ 15.760	€ 15.760
Stichting Orangemann	Ampelhaus 2014	Duitsland	€ 15.000	€ 15.000
Akmar Nijhof	Equinox	Italië	€ 9.590	€ 2.200
Cultural Front	Exploring inspirations	Servië	€ 24.249	€ 24.249
Liu Gang	Self/Unself in China	China	€ 73.260	€ 30.260
Stichting slowLab Europe	Mapping Slow Design: Topics, Tools and Traces	Verenigde Staten	€ 23.757	€ 23.757
Wanda de Wit	Changemakers CultVenezie	Italië	€ 22.730	€ 22.730
Taqi Shaheen	Road to Zindabad, a Subjective atlas of Pakistan	Pakistan	€ 14.000	€ 14.000
Museum of Craft and Design	Hands Off: New Dutch Design at the Confluence of Technology & Craft	Verenigde Staten	€ 37.283	€ 37.283
Stichting What Design Can Do	What Design Can Do: Sao Paulo	Brazilië	€ 7.500	€ 7.500
anne karin ten Bosch	Between Realities, Nederlandse inzending Prague Quadriennial 2015	Tsjechië	€ 80.000	€ 80.000
Loriane M Içibacı	The Butcher's Banquet	Verenigde Staten	€ 7.490	€ 7.490
Bureau Europa	Land of Plenty: Aesthetics, Ethics and Commerce (werk titel)	Duitsland	€ 38.500	€ 38.500
Roselie de Faria Lemos	5e Bienal Brasileira de Design - Dutch Focus	Brazilië	€ 64.719	€ 64.719
Totaal vormgeving			€ 513.791	€ 463.401

Tabel 3: Overzicht Afgewezen Subsidieregeling 2013

Architectuur			
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd
Monica Velasco B.	Unlocking La Paz	Bolivia	€ 87.700
Space&matter	Open Process - Open Building - Open City	China	€ 38.019
SPATIA Architecten	Ontwerponderzoek Ouderenzorg China	China	€ 7.500
Stichting Euro-China	Dutch Design “Beautiful Xiamen”	China	€ 24.000
Inbo	Urban strategies for Generation Y	China	€ 48.000
MLA+	Kwantiteit naar kwaliteit: verschuivende paradigma in Chinese stedenbouw	China	€ 32.635
Joost Vorstenbosch	CPEI-Internationaal	Duitsland	€ 45.000
XCOOP	SoftRock	Duitsland	€ 11.190
Robert Verrijt	Housing Mumbai's Masses - Dutch Solutions for its Periphery	India	€ 59.422
Gert Jan Scholte, architect	People's Home Project	India	€ 27.710
Urban office	Urbaniztion in Gujarat - Way Forward	India	€ 62.880
Land + Civilization Compositions Studio Merve Bedir	AGORAPHOBIA in India and Brazil	India, Brazilië	€ 47.310
IND International Design	Design Brief Istanbul Hubs	Turkije	€ 24.980
One Architecture BV	a water management plan that works	Verenigde Staten	€ 29.934

E-cultuur			
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd
Jon Stam	Claude Glass Shanghai	China	€ 7.340
NH OIO Noa Haim	Spaceship HEART - Changing Places	China	€ 5.000
Marieke Jonker	The launch of We Want Cinema in Germany	Duitsland	€ 25.000
Michael Höhne	Skill2Share - India	India	€ 45.000

Vormgeving			
Naam aanvrager	Project	Land	Gevraagd
Zixi Limited	LEAP	China	€ 93.170
Yksi Ontwerp	Dutch Bike on tour	China	€ 50.000
Lava BV	Hutopolis eind publicatie	China	€ 7.810
The Young	Hub-surfing Community	China	€ 48.050
Het Nieuwe Noorden	Staging Healthy Communities	Duitsland	€ 78.380
Tjeerd Veenhoven	Palmleather	India	€ 50.020
NL Fashion Incubator	Dutch Fashion Here and Now, phase I	India	€ 24.910
Shammy Jacob	Saaf india - Design - Thinking & Public Space	India	€ 50.000
Studio Nienke Voorintholt	Bagasse No-waste	India	€ 21.487
Flowerdales	Expo Pleased to meet you!	India	€ 70.600
Connecting the Dots	The Dots App	Italië	€ 48.555
De Intuïtiefabriek	Maakbare Verwondering	Japan	€ 18.860
NL Fashion Incubator	Dutch Fashion Here & Now Phase I	Turkije	€ 6.000

Tabel 4: Overzicht Afgewezen Subsidieregeling 2014

Architectuur		
Naam aanvrager	Project	Gevraagd
Connecting the Dots	Connecting the Dots - Architecture Biennale 2014	€ 17.697
Van Arkel Advies	BINGÖL 2040	€ 20.320
Inamsterdam World Interiors Event	Nederlandse deelname in Guanghzou World Interiors Meeting 2014	€ 12.518
Studio Kortmann	Urban Interiors	€ 14.950
UNStudio	UNStudio Platform Dialogue	€ 16.500
Sine Celik Architecture	Frequently Used://	€ 20.000
Frank Heerema	Continuing Spaces – Connecting Skins	€ 27.000
Dutch Design Desk Europe	Dutch Design Desk deelprogramma tweede kwartaal	€ 23.270
Aedes Network Campus Berlin	Urban Practice: ReTooling the Trades	€ 38.516
Bond van Nederlandse Architecten	BNA International: Hedendaagse Urgenties in de Noorse en Zweedse stad	€ 36.989
Culinaire architectuur	Architectuur van de woningbouw in Zweden	€ 60.000
Play the City	PLUG, PLAY, PLAN	€ 15.500
Favela Painting	Haiti painting Óa creative way to resilience”	€ 60.000
Hans Ophuis	A new agenda for the urban development of La Loma, Barranquilla, CO	€ 21.800
NAUTA architecture	Beijing Productive Voids	€ 21.800
Unlab	Housing the Isthmus: Central America Domestic Landscape	€ 13.950
XCOOP	Universal System . Local Design	€ 46.908
Placemakers	Making Cities Together	€ 21.100
XCOOP	Remediating Water Ecosystems, Dahisar River, Mumbai	€ 23.773
Volpi Urbane bv	Á guas da Vila Gilda	€ 76.602
WOLF	MontenegroBIKE	€ 28.000
Amelia Lukmanto	Restoration project Water and Public Space in Fatahillah area, Jakarta, Indonesia	€ 19.176
Architectenbureau Gert Jan Scholte	AHfA: Affordable Housing for All	€ 29.910
Ellen Bokkinga	Re:land	€ 7.500
MOST Architecture	Redevelopment strategies Colomadu Sugarmill, Surakarta	€ 7.445
morePlatz	Inner City	€ 44.360
Unlab	EXPO 2015 - Housing the Isthmus	€ 11.886
Basic City A+U, Openfabric	Beautiful Machine - spatial and scientific approach for a new role of public space in the sustainable urban development	€ 16.700
Totaal architectuur		€ 754.170

E-cultuur		
Naam aanvrager	Project	Gevraagd
Monobanda	Remembering	€ 50.000
TodaysArt	TodaysArt X	€ 68.000
Kirin PR	Dutch Game Design in Japan	€ 34.160
TodaysArt	TodaysArt Delhi Pilot	€ 7.500
TodaysArt	Intervals	€ 15.000
Lava	DashilAR	€ 27.805
TodaysArt	TodaysArt..JP: Edition O	€ 20.000
Pollinize	Water Rituals	€ 22.900
Totaal e-cultuur		€ 245.365

Vormgeving		
Naam aanvrager	Project	Gevraagd
Akmar Nijhof	Equinox	€ 14.000
Concern	Supermodels	€ 80.500
Stone Academy aps	Dutch Design meets Stone Academy	€ 57.215
Immortal Flowers	Warriors of Beauty	€ 23.850
Vásárnap Kft.	The Netherlands at the Budapest Design Week 2014	€ 48.800
Wonderable B.V.	Golden Noodle	€ 24.850
Galerie für Zeitgenössische Kunst	Doppelganger	€ 14.900
The Pin Projects	Self/Unself in China	€ 73.260
Mada van Gaans	The Ceremony	€ 48.950
Atelier NL	Bottom Up Mapping Greenwich Peninsula	€ 58.420
Butterfly Works	Play and learn with miffy	€ 49.800
Deirdre McLoughlin	Europe and Beyond, twelve artists in ceramic	€ 4.359
Stichting Dutch Design Desk Europe (DDDE)	Keulen Passagen - 'Dutch Design 2015'	€ 17.480
IXX Creates	Design4KnittingSocialFabric	€ 34.150
Imperfect Design BV	The Cheese Maker	€ 45.833
Ivo Schoofs	Large Pendulum Wave	€ 20.800
Koen Kleijn	The Nida Project	€ 20.526
Stichting SALON/	SALON/BJ 2014, vervolg op SALON/BJ "breaking down the walls"	€ 71.800
Stichting SALON/	SALON/Istanbul	€ 70.000
Stichting SALON/	SALON/LACE	€ 22.000
WAMP	The Netherlands at the Budapest Design Week 2014	€ 27.800
Foodcurators	Knowing Food	€ 3.000
up.	SHOWCASE DUTCH DESIGN 2014	€ 50.986
Taqi Shaheen	Road to Zindabad - a Subjective Atlas of Pakistan	€ 14.000
Alberto Fabbian	Dual Land	€ 66.172
Leon Klaassen Bos	Lumea, 3D LED licht jurk	€ 42.521
Stichting Supermodels	Supermodels Coburg/Shanghai/Miami	€ 45.070
Eurodite BV	Caravana Textila - Atelier for Dutch Design and Romanian co-production	€ 24.230
Stichting Djenne	Made in Mali	€ 130.070
Arzu Senel	Deelname ALLDESIGN Conferentie en Beurs	€ 67.266
Afdeling Buitengewone Zaken Cooperatie	Ontwerpen voor slimme energienetwerken	€ 22.480
Olav Slingerland	WORK	€ 59.750
Brainport Development	Internationalisering	€ 50.000
Dennis Meulenbroeks	NE x AR	€ 23.440
Sepehr Maghsoudi	Deelnemen aan Mercedes Benz New York Fashion Week	€ 20.000
Totaal vormgeving		€ 1.448.278

Deelname aan internationaal toonaangevende manifestaties

Tabel 5: Overzicht verleningen deelname Beijing Design Week 2013

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Jurgen Bey	Starting Something	vormgeving	€ 19.600	€ 19.600
Stichting SALON	SALON/BJ	vormgeving	€ 18.480	€ 18.480
The Mobile City	Made by Us	e-cultuur	€ 15.500	€ 15.500
Neville Mars	Water Bench	vormgeving	€ 2.500	€ 2.500
Totaal			€ 56.080	€ 56.080

Tabel 6: Overzicht verleningen deelname Architectuurbiënnale in Sao Paolo 2013

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Posad - spatial strategies	São Paulo bienal; Living & designing with water	architectuur	€ 67.500	€ 67.500
Selfservice Urbanism	Metropolitan Ecolution	architectuur	€ 23.613	€ 23.613
Concern	Dutch Design Models	vormgeving	€ 25.000	€ 14.000
Totaal			€ 116.113	€ 105.113

Tabel 7: Overzicht verleningen deelname SXSW in Austin 2014

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Digital Dreams	Metrico	e-cultuur	€ 7.500	€ 10.000
Richard Vijgen	The Deleted City	e-cultuur	€ 8.500	€ 10.000
Wouter Weerkamp	Streamwatchr	e-cultuur	€ 9.900	€ 10.000
Dion ten Hegger	Chordify	e-cultuur	€ 25.910	€ 10.000
Blender Institute	Gooseberry	e-cultuur	€ 10.000	€ 10.000
Eline Jongsma	Empire	e-cultuur	€ 10.950	€ 10.000
Kunny van der Ploeg	ImpossibleMachine	vormgeving	€ 4.500	€ 10.000
Borre Akkersdijk	South by Southwest 2014	vormgeving	€ 21.800	€ 10.000
Pauline van Dongen	Wearable Solar	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Totaal SXSW in Austin			€ 109.060	€ 90.000

Tabel 8: Overzicht verleningen deelname World Design Capital in Capetown 2014

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Ekim Tan	Play the City	architectuur	€ 13.600	€ 13.600
International New Town Institute	The Density Project	architectuur	€ 20.000	€ 20.000
Hannes Bernard	Design & The Afterhours	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
P en M	In Performance - building theater	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Agata Karolina & Matylda Krzykowski	Merging Craft and Industry	vormgeving	€ 59.510	€ 20.000
Totaal World Design Capital in Capetown			€113.110	€ 73.600

Tabel 9: Overzicht verleningen deelname Salone del Mobile in Milaan 2014

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
BCXSY	Deelname Milaan	vormgeving	€ 3.900	€ 3.900
aMAZElab	LANDSCAPING	vormgeving	€ 7.000	€ 7.000
Ledwork	Innovative lighting	vormgeving	€ 7.050	€ 7.050
Merel Bekking	Deelname Milaan	vormgeving	€ 7.175	€ 7.175
Pepe Heykoop	Folded Lampshade	vormgeving	€ 7.255	€ 7.255
Anne-Marie Geurink	Workmates	vormgeving	€ 9.000	€ 9.000
Cream LAB	Cream LAB	vormgeving	€ 9.750	€ 9.750
Studio Maks	Cloud Table	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Maarten Baas	Deelname Milaan	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Formafantasma	De Natura Fossilium	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Elsa Geurtzen	Concern	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
David Dersken, Earnest Studio, Jeroen van Leur, Lex Pott, Mae Engelgeer, Phil Procter, Studio WM	OIO-O2O	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
rens en Desso	Rood	vormgeving	€ 11.700	€ 11.700
Bart Hess & MU	Work With Me People	vormgeving	€ 14.000	€ 14.000
Tuttobene	Meet and Matter	vormgeving	€ 20.000	€ 20.000
Jesse Visser, Thomas Eurlings, Youasme Measyou	Low motion	vormgeving	€ 20.075	€ 20.075
Bernotat&Co	Micro/Macrokosmos	vormgeving	€ 21.500	€ 21.500
DvanDirk	Shut the door, have a seat	vormgeving	€ 4.292	€ 4.292
Hozan Zangana	Nowruz_Table	vormgeving	€ 6.900	€ 6.900
Digital Dreams	Metrico	e-cultuur	€ 7.500	€ 7.500
Richard Vijgen	The Deleted City	e-cultuur	€ 8.500	€ 8.500
Wouter Weerkamp	Streamwatchr	e-cultuur	€ 9.900	€ 9.900
Totaal Salone del Mobile in Milaan			€ 199.597	€ 199.597

Tabel IO: Overzicht verleningen deelname Gamescom in Keulen 2014

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
SassyBot Studio	Fragments of Him	e-cultuur	€ 910	€ 910
Kitty Calis	Action Henk	e-cultuur	€ 910	€ 910
Self Made Miracle	Penarium	e-cultuur	€ 910	€ 910
Reptile Games	Lethal League	e-cultuur	€ 910	€ 910
Tangrin Entertainment	Kyn	e-cultuur	€ 910	€ 910
Lionade Games	Check-in, Knock-out	e-cultuur	€ 910	€ 910
Ostrich Banditos	Westerado: Double Barreled	e-cultuur	€ 910	€ 910
Abbey Games B.V.	Renowned Explorers: International Society	e-cultuur	€ 910	€ 910
Game Oven Studios B.V.	Bounden	e-cultuur	€ 910	€ 910
The Shoebox Diorama	The Pigeon Man	e-cultuur	€ 910	€ 910
Totaal			€ 9.100	€ 9.100

Tabel II: Overzicht verleningen deelname Seoul Design Festival 2014

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Castor Bours	Vivid	vormgeving	€ 2.800	€ 2.800
Inge Kuipers	Tea-set Touch	vormgeving	€ 2.800	€ 2.800
Drytex Consulting	Protective Underwear	vormgeving	€ 2.800	€ 2.800
juliettehuysen	Euthanasia. Tales of happily ever after?	vormgeving	€ 2.800	€ 2.800
Lisa Mandemaker	The Continuous Drama of the Minutes Passing	vormgeving	€ 2.800	€ 2.800
Studio Dumbar	Visual Identity Alzheimer Nederland	vormgeving	€ 2.800	€ 2.800
Totaal			€ 16.800	€ 16.800

Tabel I2: Overzicht verleningen deelname SXSW 2015 in Austin

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Ludomotion	Ludomotion	e-cultuur	€ 5.570	€ 5.200
Zooma BV	TimeSquare	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Pauline van Dongen	Ready to wear? Body informed 3D printed fashion	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Stichting WORM	Superglue	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Jeroen van Geel	How to sell your ideas to other people?	e-cultuur	€ 5.900	€ 5.900
Stichting Next Nature	Designing for Next Nature	e-cultuur	€ 5.317	€ 5.317
Stichting SETUP	SXSW, de coveillance speeltuin	e-cultuur	€ 5.200	€ 5.200
Headmade	Unspecialize! The More You Know the Less You See	e-cultuur	€ 5.920	€ 5.920
Stichting Waag Society	Open Wetlab - Community laboratory for biotechnology	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Roeland Landegent	Tales & Tours op SXSW 2015	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Shuffler Media B.V.	Pause.fm SXSW 2015	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Annette Wolfsberger	Vertical Cinema	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Stichting IDFA	IDFA DocLab Showcase at SXSW 2015	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Unlisted Roots	Behind the Blue Screen	e-cultuur	€ 3.993	€ 3.993
Stichting Cinekid	Cinekid MediaLab: Where Kids and Makers Meet	e-cultuur	€ 6.000	€ 5.845
Klasien van de Zandschulp	“Ok Glass, to the Golden Age” - Modern Storytelling and Open Source Art	e-cultuur	€ 1.846	€ 1.846
Spektor Storytelling BV	How to use interactive storytelling for social good	e-cultuur	€ 6.000	€ 6.000
Kitty Calis	Action Henk	e-cultuur	€ 5.492	€ 5.492
Game Oven Studios B.V.	Bounden	e-cultuur	€ 2.900	€ 2.900
Self Made Miracle	Penarium	e-cultuur	€ 5.700	€ 5.700
Totaal			€ 107.838	€ 107.313

Tabel I3: Overzicht verleningen deelname Salone del Mobile in Milaan 2015

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Joost van Uden	Pikaplant	vormgeving	€ 4.950	€ 4.950
Label Breed	Salone del Mobile 2015	vormgeving	€ 12.500	€ 12.500
Nienke Sybrandy	De Oneindige Eindigheid	vormgeving	€ 8.700	€ 8.700
Studio Francois Dumas	EVA collection Francois Dumas Milano	vormgeving	€ 3.500	€ 3.500
Bart Hess	Digital Artifacts - the wax experience	vormgeving	€ 13.850	€ 8.700
Teresa van Dongen	Ambio - Lumist	vormgeving	€ 3.800	€ 3.800
MacGuffin	MacGuffin installation	vormgeving	€ 5.278	€ 5.278
WE MAKE CARPETS	Kneeling	vormgeving	€ 14.500	€ 14.500
BCXSY	Inverted Spaces	vormgeving	€ 9.080	€ 6.080
Mae Engelgeer	Vivid Tones - Mae Engelgeer	vormgeving	€ 9.000	€ 9.000
Jolan van der Wiel	Energies Unseen	vormgeving	€ 17.900	€ 10.000
Stichting Tuttobene	Meet and Matter 2015	vormgeving	€ 25.000	€ 25.000
Rutger de Regt	Breaking the Mold	vormgeving	€ 5.000	€ 5.000
basematters	basematters	vormgeving	€ 5.000	€ 5.000
Studio WM	Senses Unfold	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Johan van Hengel	Studio Johan van Hengel	vormgeving	€ 4.500	€ 4.500
PROOFFLab	PROOFFLab Magazine	vormgeving	€ 15.000	€ 12.200
Bas van Beek	Extrapolations and Anachronisms	vormgeving	€ 10.000	€ 7.500
Ivo van den Baar	colour plant	vormgeving	€ 10.000	€ 7.600
Ineke van der Werff	Enkel Glas	vormgeving	€ 4.939	€ 4.939
Michiel van der Kley	project EGG	vormgeving	€ 9.000	€ 9.000
Stichting Cor Unum	Cor Unum	vormgeving	€ 10.550	€ 10.550
Max Lipsey	Atelier Max Lipsey	vormgeving	€ 4.810	€ 4.810
Toer VOF	Moving Design	vormgeving	€ 5.000	€ 5.000
Dutch Invertuals	Dutch Invertuals	vormgeving	€ 26.030	€ 26.030
Jeroen Wand	Studios in dialogue	vormgeving	€ 8.690	€ 8.690
Studio Jetske Visser	HUE	vormgeving	€ 1.220	€ 1.100
Studio Floris Wubben	Low tech crafts	vormgeving	€ 4.200	€ 4.200
Sophie Mensen	Prologue	vormgeving	€ 7.290	€ 7.290
Stichting Bee Collective	Sky Hive Solar Milaan	vormgeving	€ 9.000	€ 9.000
Anne-Marie Geurink	Workmates Not for show	vormgeving	€ 9.000	€ 9.000
Totaal			€ 287.287	€ 263.417

Bijzondere subsidieverleningen

Tabel 14: Overzicht verleningen aan workspaces 2013

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
Stichting Dutch Design Desk Europe	Dutch Design Desk Europe 2013	Duitsland	€ 25.000	€ 25.000
Duch design workspace	Dutch Design Workspace 2013	China	€ 75.000	€ 75.000
Totaal workspaces			€ 100.000	€ 100.000

Tabel 15: Overzicht verleningen aan verkenningen

Naam aanvrager	Project	Discipline	Gevraagd	Verleend
One Architecture BV	Verkenning Verenigde Staten, New York, Watermanagement	architectuur	€ 7.500	€ 7.500
Cityförster A+U	Verkenning Albanië	architectuur	€ 10.640	€ 10.640
Urbanos	Verkenning Colombia	architectuur	€ 10.000	€ 10.000
Arons en Gelauf Architecten	Verkenning Frankrijk, Ouderenhuisvesting	architectuur	€ 9.450	€ 9.450
Monique Smit	Verkenning Indonesië, Bandung, Huisvesting arbeiders textielindustrie	architectuur	€ 9.909	€ 9.909
Culd	Verkenning Marokko, Casablanca	architectuur	€ 10.000	€ 10.000
WOLF architecten	Verkenning Montenegro, The Bay of Boka Kotorska, Fietsinfrastructuur	architectuur	€ 9.790	€ 9.790
MLA+	Verkenning Rusland, Stedenbouw	architectuur	€ 10.000	€ 10.000
Urban Xchange	Verkenning, Slowakije en Tsjechië, Stedenbouw	architectuur	€ 9.500	€ 9.500
Henriëtte Verheyen	Verkenning Vlaanderen, Ruimtelijke ordening: erven	architectuur	€ 10.000	€ 10.000
Janet André	Verkenning Zweden, Woningbouw	architectuur	€ 8.200	€ 8.200
Onix	Verkenning Zweden	architectuur	€ 10.000	€ 10.000
PICNIC	Verkenning Mexico en Brazilië	e-cultuur	€ 10.000	€ 10.000
Sonic Acts	Verkenning Sonic Acts Wenen	e-cultuur	€ 12.380	€ 12.380
V2	Verkenning Zuid Amerika: talentontwikkeling	e-cultuur	€ 11.750	€ 11.750
Creativity Platform	Verkenning Griekenland, Stedelijke ontwikkeling	interdisciplinair	€ 9.700	€ 9.700
Bart van Bueren	Verkenning Taiwan	interdisciplinair	€ 10.000	€ 10.000
Atelier Remy&Veenhuizen	Verkenning Zuid-Korea, Gwangju Biennale	vormgeving	€ 6.000	€ 6.000
75B	Verkenning Duitsland, Frankfurter Buchmesse	vormgeving	€ 8.949	€ 8.949
What Design Can Do	Verkenning Brazilië	vormgeving	€ 14.050	€ 14.050
Wanda de Wit	Verkenning Italië, Open Design Italia	vormgeving	€ 7.850	€ 7.850
East West Education Center	Verkenning Zuid-Korea	vormgeving	€ 10.000	€ 10.000
Totaal verkenningen			€ 215.668	€ 215.668

stimuleringsfonds creatieve industrie

**architectuur
vormgeving
e-cultuur**

**p.o. box 29066
3001 gb rotterdam**

**groothandelsgebouw
ingang c, 5e etage
weena 723, rotterdam**

**+31 (0)10 436 16 00
info@stimuleringsfonds.nl
www.stimuleringsfonds.nl**